

RETROSPEKTIVA Likovnost u RH tijekom 2018.

Živa izlagačka scena u hrvatskim galerijama i muzejima

ZAGREB » Hrvatski muzeji i galerije u protekloj su godini nastavili živu izlagačku tradiciju, galerije diljem Hrvatske dale su priliku mladim autorima da se predstave javnosti i već afirmiranim da pokažu dio svog, možda manje poznatog opusa, no izložbenu scenu ponovno su obilježili veliki muzejski projekti, monografske i retrospektivne izložbe.

Umjetnički paviljon, najstariji izložbeni prostor na slavenskom jugu i jedini objekt koji je namjenski sagrađen za održavanje velikih, reprezentativnih izložbi, obilježio je ove godine 120. obljetnicu osnutka, a središnji događaj je aktualna izložba »Vlaho Bukovac i Alexandre Cabanel – povijesni susret učenika i učitelja«.

Riječ je o retrospektivnom pregledu Bukovčevog djela s više od 140 slika, a prvi put u Hrvatskoj i susjednim zemljama predstavljaju su i radovi njegova pariškog profesora Alexandra Cabanela, istaknutog francuskog umjetnika 19. stoljeća.

Kroz 140 slika predstavljene su sve faze slikarstva stvaralaštva – od pariške preko zagrebačke do praške faze, a Bukovčeva djela su za izložbu posuđena iz niza hrvatskih i inozemnih muzeja u regiji te iz privatnih zbirki.

Uz već proslavljene slike, izloženo je i nekoliko novootkrivenih, među kojima se kao ekskluziva izložbe svojom monumentalnošću i ljepotom ističe veliko ulje na platnu iz 1886. godine, »Putifarova žena«, nastalo dok je živio i radio u Parizu.

Ta je izložba izabrana kao središnja u obljetničkoj godini, s obzirom na Bukovčevu ulogu u nastanku Paviljona – njegovom inicijativom 1896. je za izlaganje hrvatskih umjetnika na Milenijskoj izložbi u Budimpešti sagrađen montažni paviljon čija je čelična konstrukcija premještena na zagrebačku Lenucijevu potkovu, a iz koje je dvije godine kasnije nastao Umjetnički paviljon.

Ove je godine Umjetnički paviljon pripremio i veliku monografsku izložbu hrvatskog slikara Emanuela Vidovića, obilježavajući 150 godina njegova rođenja i 65 godina smrti. Vidovićevo stvaralaštvo prikazano je sa 120-ak djela, s fokusom na ranije razdoblje, od 1898. do 1921., zatim tijekom priprema za prijelaz na motiviku i tematiku interijera i mrtvih priroda do perioda koji je trajao do pedesetih godina, interijera crkava i atelijera, kao i mrtve prirode.

Izložba je realizirana u suradnji i suorganizaciji s Muzejom grada Splita, odnosno Galerijom Emanuel Vidović koja je u sastavu

Izložba »Vlaho Bukovac i Alexandre Cabanel – povijesni susret učenika i učitelja« izabrana je kao središnja u obljetničkoj godini, s obzirom na Bukovčevu ulogu u nastanku Paviljona – njegovom inicijativom 1896. je za izlaganje hrvatskih umjetnika na Milenijskoj izložbi u Budimpešti sagrađen montažni paviljon čija je čelična konstrukcija premještena na zagrebačku Lenucijevu potkovu, a iz koje je dvije godine kasnije nastao Umjetnički paviljon

Muzeja, gdje je bila postavljena nakon Zagreba.

Hiperrealizam, šezdesete, Katarina Velika...

Iz niza projekata zagrebačkog Muzeja suvremene umjetnosti (MSU) istaknula se izložba »Potraga za stvarnošću – Jadranka Fatur i hiperrealno«, prva retrospektiva i prvo cjelovito predstavljanje te najdosljednije, no nedovoljno zapažene predstavnice hiperrealizma u Hrvatskoj.

Više od četrdeset godina umjetničkog djelovanja Fatur se zagrebačkoj publici predstavila sa šezdesetak ulja na platnu velikih dimenzija te mnoštvom crteža, akvarela, pastela, fotografija i popratnom dokumentacijom. Priказane su autoričine središnje teme, autoportreti, portreti, eksterijeri i interijeri, od Zagreba preko Pariza, gdje je boravila studijski, do američkog razdoblja i Jakovlja.

MSU je imao i izložbu »Glas umjetnika«, s pedesetak međunarodno afirmiranih suvremenih umjetnika iz srednje i istočne Europe, čija se djela nalaze u zbirci Art Collection Telekom. Riječ je o autorima specifičnih likovnih priča koje prikazuju Europu koja se mijenja nakon pada Berlinskog zida, pa sve do današnjeg dizanja novih zidova i ograda.

Najveći ovogodišnji projekt Muzeja za umjetnost i obrt (MUO) bila je izložba »Šezdesete u Hrvatskoj: Mit i stvarnost«, koju je posjeti-

lo više od 50 tisuća posjetitelja, ne samo iz Hrvatske već i iz susjednih zemalja.

Kroz osamnaest tematskih dionica izložba je podsjetila na godine koje se pamte kao turbulentne i po mnogočemu prijelomne za Hrvatsku i njezino okruženje. Priča počinje 1958. godinom, kada se održao sedmi kongres Saveza komunista Jugoslavije kao prijelomni u liberalizaciji partije, a završava Hrvatskim proljećem 1971.

Izložbu je pratio bogati popratni program – stručna vodstva, radionice pedagoškog odjela, glazbene slušaonice, filmske retrospektive, razgovori i okrugli stolovi, predavanja te monografija sa stručnim tekstovima na više od 450 stranica.

Iako se istaknula retrospektivama, poput onih Vladimira Becića, Nikole Reiserera i Nevenke Arbanas, zagrebačka Galerija Klovičevi dvori pobudila je najviše zanimanja javnosti izložbom »Katarina Velika, carica svih Rusa«, koja je život jedne od najmoćnijih žena u povijesti predstavila s više od tisuću ekspanata.

Izložba je bila organizirana u povodu obilježavanja 50. obljetnice prijateljstva gradova St. Peterburga i Zagreba, u suradnji s Muzejem Ermitaž iz St. Peterburga, s obzirom na to da je kao strastvena kolekcionarka sastavila vrijednu zbirku koja je temelj tog muzeja.

Tema je oslikana kroz 1077 ekspanata – skulpture, grafike, slike europskih um-

jetnika, odjevni predmeti carice i ostalih pripadnika dvora, predmeti od stakla, keramike, metala, srebra i zlata – servisi, posude, čaše, zdjele, tabakere, svijećnjaci, oružje, šahovske ploče, nakit, ukosnice, ukrasni predmeti, namještaj.

Retrospektive hrvatskih umjetnika

Galerija Klovičevi dvori i ove je godine nastavila s priređivanjem retrospektiva posvećenih velikim hrvatskim umjetnicima čije opuse vrijedi iznova promotriti, revalorizirati te smjestiti njihov značaj u kontekst domaće, ali i europske povijesti umjetnosti.

Retrospektivna izložba slikara Vladimira Becića revalorizirala je opus te, jedne od najznačajnijih osoba hrvatske moderne umjetnosti nakon 35 godina koliko je prošlo od posljednje retrospektive. Kako su se u posljednjih deset godina pojavio čitav niz njegovih nikada pokazanih djela, izložba je omogućila novu interpretaciju njegova opusa.

Velika retrospektiva Nikole Reiserera priredena je u povodu stogodišnjice rođenja slikara koji s autentičnim umjetničkim izričajem u poslijeratnoj hrvatskoj umjetnosti zauzima posebno mjesto. Izložba obuhvaća sve faze njegova stvaralaštva, s oko 200 slika, crteža, grafičkih mapa.

Hrvatska grafičarka Nevenka Arbanas predstavlj-

na je s oko 350 radova koji pokrivaju njezino cjelokupno umjetničko stvaralaštvo. Izbor se temelji na grafika- ma velikih formata koje ističu značaj njezina praškog i pariškog ciklusa, a predstavlja i nova razmišljanja autorice o mediju grafike, odnosno nedovoljno vrednovane i prepoznate grafičke tehnike.

Galerija Klovičevi dvori bila je i mjesto gdje su ove godine izložbom »U službi vizualizacije baštine – hommage fotografima Nini, Vin- ku, Rudiki, Živku, Miliku i Vidu«, otvoreni Dani europske baštine, koji su se s devedesetak događanja održavali diljem hrvatske pod zajedničkom temom »Umjetnost dijeljenja«. Riječ je o projektu koji se od 1995. održava u Hrvatskoj, povezujući većinu članica Vijeća Europe.

Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu je izložbom »1918. – prijelomna godina u Hrvatskoj« obilježio stotu godišnjicu završetka Prvog svjetskog rata, s fokusom na ključnim događajima tijekom posljednje ratne godine za rješavanje hrvatskog nacionalnog pitanja. Bilo je izloženo 518 izložaka, muzejskih predmeta, arhivske, filmske i knjižnične građe, koji svjedoče o vojnim, političkim, socijalnim i svakodnevnici tog razdoblja.

Zanimljivije izložbe i izvan Zagreba

Zadarska Kneževa palača ugostila je, nakon retrospek-

tive Marca Chagalla izložbu proslavljenog američkog umjetnika Andyja Warhola, s njegovom kolekcijom sitotisa, litografija, crteža, memorabilije i filmskih uradaka.

Pod nazivom »Andy Warhol: Enter into My Life« tijekom tri mjeseca bilo je izloženo devedesetak radova tog ilustratora, producenta, filmaša, dizajnera, slikara, kipara, modne ikone i kralja underground scene New Yorka.

Izložba Matka Trebotića »Pedeset godina samoće«, kojom taj hrvatski umjetnik obilježava 50 godina od svoje prve samostalne izložbe, bila je postavljena u Dioklecijanovim podrumima u Splitu.

U Vukovaru je otvoren stalni postav »Muzej Vukovara u progonstvu«, čija zbirka sadrži oko 1700 umjetničkih dijela čime je u Gradskom muzeju Vukovar obilježena 70. godišnjica otvaranja prvog stalnog postava i 20. godišnjica povratka u Vukovar nakon godina progonstva u Domovinskom ratu.

U svijetu likovne umjetnosti ove se godine izdvojila i vijest o tome da je Hrvatski restauratorski zavod počeo s konzervatorsko-restauratorskim radovima na slikama Gustava i Ernsta Klimta te Franza Matscha iz Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci, a cilj je da se dovršetkom tih radova u 2020. godini u Muzeju grada Rijeke postavi izložba tih slika u sklopu projekta Europske prijestolnice kulture.

Ovogodišnju Nagradu za životno djelo Vladimir Nazor za područje likovne i primijenjene umjetnosti osvojila je Biserka Baretić, a godišnju Dalibor Martinis, izložbu Data Recovery 1969-2077 u Muzeju suvremene umjetnosti, dok je nagradom za životno djelo u području arhitekture i urbanizma nagrađen Antun Šatara, a godišnjom nagradom u toj kategoriji Mirela Bošnjak, Mirko Buvinčić i Maja Furlan Zimmermann, projektni ured x3m – arhitektura + urbanizam, za Osnovnu školu Pazdigrad na Žnjanu (Split).

Nagrada za životno djelo Hrvatskog društva likovnih umjetnika pripala je ove godine akademskom slikaru Đuri Sederu, Nagrada za najbolju izložbu akademskom kiparu Kristianu Kožulu za izložbu »Forensic Folklore: The Archipelago« u Galeriji Bačva, Doma HDLU, Nagrada mladom umjetniku akademskom grafičaru Miranu Šabiću, dok je posebno priznanje za doprinos likovnoj umjetnosti dodijeljeno Igoru Zidiću, povjesničaru umjetnosti. (Hina)